

2434

На основу члана 22. Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС”, број 15/16), члана 56. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка, 14/16 и 95/18 – др. закон) и чл. 8. и 10. Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Ртањ” („Службени гласник РС”, број 18/19),

Надзорни одбор Јавног предузећа за газдовање шумама „Србијашуме”, на седници одржаној 27. децембра 2019. године, доноси

ПРАВИЛНИК

о унутрашњем реду и чуварској служби Специјалног резервата природе „Ртањ”

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником регулишу се унутрашњи ред, организација, начин рада и опрема чуварске службе и основна правила организације противпожарне заштите Специјалног резервата природе „Ртањ” (у даљем тексту: Специјални резерват природе), односно ближе прописују правила из члана 56. став 4. Закона о заштити природе (у даљем тексту: Закон) по којима се на подручју Специјалног резервата природе спроводи режим заштите утврђен чланом 35. Закона и чл. 4, 5, 6. и 7. Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Ртањ” (у даљем тексту: Уредба).

Члан 2.

Одредбе овог правилника односе се на кориснике заштићеног подручја у смислу члана 4. тачка 37. Закона (у даљем тексту: Корисник), односно на лица која имају пребивалиште или борава на подручју Специјалног резервата природе, власнике земљишта и других непокретности, правна и физичка лица и предузетнике који коришћењем непокретности, природних вредности и добара и на други начин обављају делатност или врше послове на подручју Специјалног резервата природе, као и на посетиоце Специјалног резервата природе.

Посетилац Специјалног резервата природе је лице које из научних, образовних, рекреативних, туристичких, спортских и културних потреба и разлога борави на подручју Специјалног резервата природе краће од 15 дана, као и лице у гранзиту кроз подручје Специјалног резервата природе (у даљем тексту: Посетилац).

Члан 3.

Управљање Специјалним резерватом природе Уредбом је поверено Јавном предузећу за газдовање шумама „Србијашуме” са п.о. Београд (у даљем тексту: Јавно предузеће „Србијашуме”).

Послове управљања непосредно врше Шумско газдинство „Ниш” Ниш, Шумска управа „Сокобања” и Шумско газдинство „Тимочке шуме” Болевац, Шумска управа „Болевац” (у даљем тексту: Управљач).

Члан 4.

Корисници и Посетиоци дужни су да се придржавају одредаба овог правилника, упутстава са информативних табла и других ознака, као и упутстава или налога чувара Специјалног резервата природе и других овлашћених лица Управљача.

У планирању и предузимању радова и активности на подручју Специјалног резервата природе, Корисници и Посетиоци дужни су да поштују Закон, Уредбу и План управљања Специјалним резерватом природе.

Члан 5.

Унутрашњи ред Специјалног резервата природе Управљач обезбеђује организовањем чуварске службе, сарадњом са локалним становништвом, јавним предузећима и другим привредним субјектима, установама и удружењима грађана, као и сарадњом са органима државне управе и локалне самоуправе.

Члан 6.

Специјални резерват природе се налази на територији општина Сокобања и Болевац, на укупној површини од 4.997,17 ха, од чега је 3.013,53 ха у државном власништву, а 1.983,63 ха у приватном власништву.

На подручју Специјалног резервата природе, утврђују се режими заштите I, II и III степена.

Површину из става 1. овог члана Управљач ће означити на видљив и јасан начин.

Члан 7.

За коришћење Специјалног резервата природе и услуга Управљача, Корисник и Посетилац плаћају накнаду Управљачу, сходно члану 107. став 2. Закона о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС”, број 95/18). Висину, начин обрачуна и наплате накнаде Управљач прописује посебним актом.

Члан 8.

Овим Правилником ближе се утврђују забране и ограничења на подручју Специјалног резервата природе, у складу са актом о проглашењу Специјалног резервата природе, Законом и подзаконским актима о режимима заштите.

Ограничења радова и активности дефинишу се просторно, временски и по обиму, у складу са одрживим коришћењем природних вредности.

Радови који нису забрањени, као и радови за које се основано претпоставља да могу имати неповољне последице на заштићено подручје, подлежу процедури процене утицаја на животну средину и прибављања сагласности, у складу са Законом.

II. КРЕТАЊЕ И БОРАВАК ПОСЕТИЛАЦА

Члан 9.

Улазак, односно приступ у Специјални резерват природе је слободан и без ограничења.

Улазак у Специјални резерват природе моторним возилом може се забранити или ограничити, у складу са посебним прописом, ако се ради о транспорту опасних материја.

Управљач може краткотрајно заустављати моторна возила на уласку у Специјални резерват природе уколико на јавном путу заустује улазну станицу у складу са чланом 68. ст. 3, 4. и 5. Закона.

Начин заснивања и рада улазних станица Управљач ће прописати посебним актом, у складу са законом.

Члан 10.

Боравак на подручју Специјалног резервата природе је слободан и без ограничења осим на местима, у време и на начин утврђеним овим правилником.

Забрањен је улазак односно приступ без претходног одобрења Управљача или пратње чувара Специјалног резервата природе на површине односно места на којима је Уредбом утврђен режим заштите I степена, као и на места и објекте за које је Планом управљања Специјалним резерватом природе одређен такав режим посете због потребе очувања дивље флоре и очувања, прихране и праћења дивљих животиња.

Када се ради о хитној интервенцији у циљу заштите добара, безбедности или здравља људи или наменском коришћењу постојећих шумских и других службених путева, одобрење или пратња из става 2. овог члана не мора се прибавити односно обезбедити, али се предузете активности морају, у што краћем року, пријавити Управљачу писаним путем.

Члан 11.

Површине, места и објекти из члана 10. овог правилника су:

1) Површине на којима је Уредбом утврђен режим заштите I степена:

Простор који је ограничен спољним границама шумских одељења ГЈ „Ртањ” Шумске управе Болевац, укупне површине 303 ха 76 а 00 м², односно 6,08% површине Специјалног резервата природе „Ртањ”.

2) Површине у режиму заштите II степена укупно: 1.780 ха 34 а 00 м², односно 35,62% површине Специјалног резервата природе „Ртањ” и то:

Локалитет „Кусак – Ледничка страна”, површине 483 ха 47 а 00 м² (обухвата КО Врмца, КО Мужинац и КО Мирова) и Локалитет „Гола планина – Костадиновица”, површине 1.296 ха 87 а 00 м² (обухвата КО Мужинац и КО Шарбановац).

3) Површине, места и објекти за реинтродукцију биљних и животињских врста и прихрану птица.

4) Простор око стабала дрвећа на којима се налазе гнезда значајних врста птица полупречника 50 метара, где се забрањује приступ у репродукционом периоду.

5) Спелеолошки објекти.

Површине, места и објекте из става 1. овог члана Управљач ће означити на видљив и јасан начин.

Члан 12.

Кретање, заустављање и паркирање моторних возила односно возила на моторни погон на путевима и приступ одређеним местима и објектима на подручју Специјалног резервата природе могу се, на основу договора са управљачима тих путних праваца и органом надлежним за безбедност саобраћаја на путевима, регулисати односно забранити или ограничити за све или одређене категорије учесника у саобраћају.

О режиму саобраћаја из става 1. овог члана јавност и учесници у саобраћају обавештавају се на погодан начин, а деонице путева и места у Специјалном резервату природе на којима није дозвољено кретање, заустављање или паркирање моторних возила видно се обележавају.

Забрањена је употреба возила на путевима супротно обавештењу и ознакама из става 2. овог члана.

Члан 13.

Камповање и логоровање ван грађевинских парцела и окућница сталних домаћинстава, породичних објеката за одмор и туристичко-угоститељских објеката допуштено је једино на местима посебно одређеним Планом управљања или Просторним планом и уређеним за те намене.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, камповање или логоровање може се, за потребе истраживачког рада и екотуризма, организовати и на другом месту, уз пратњу чувара и уз претходно добијено одобрење Управљача, у кратком трајању и за мањи број лица.

Ложење ватре на отвореном огњишту, изван места одређених за камповање и логоровање допуштено је само на посебно уређеним и обележеним ложиштима, уз пријаву чуварској служби Специјалног резервата природе.

Забрањено је камповање, логоровање и ложење ватре супротно одредбама ст. 1, 2. и 3. овог члана.

Члан 14.

Власници и корисници земљишта и других непокретности које се налазе на подручју Специјалног резервата природе, дужни су да дозволе приступ чувару Специјалног резервата природе и другим овлашћеним лицима која имају сагласност Управљача за обављање истраживачке и друге активности.

Забрањено је ометање и спречавање чувара Специјалног резервата природе или других овлашћених лица у вршењу радњи и активности из става 1. овог члана.

III. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ВРЕДНОСТИ И ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Члан 15.

Корисници и Посетиоци дужни су да примењују мере заштите природних, културних и других вредности и животне средине у складу са Законом, Уредбом и овим правилником, меродавним законима и прописима донетим на основу тих закона.

Члан 16.

Биљке и гљиве које живе у слободној природи на подручју Специјалног резервата природе, а којима је Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/10, 47/11, 32/16 и 98/16, у даљем тексту: Правилник о дивљим врстама) утврђен статус строго заштићених врста, није дозвољено сећи, кидати, ломити, чупати, сакупљати њихово семе и плодове, или их на други начин оштећивати и уништавати.

Животиње које живе, повремено или сезонски бораве у слободној природи на подручју Специјалног резервата природе, а којима је Правилником о дивљим врстама, утврђен статус строго заштићених врста, није дозвољено растеривати, узнемиравати, хватати, убијати и рањавати, нехотично и намерно тровати,

сакупљати јаја и друге развојне облике, уништавати и оштећивати гнезда и остала места и објекте на којима се те животиње размножавају, одгајају младунце, склањају, бораве и хране.

Забрањено је поступање са строго заштићеним дивљим врстама биљака, животиња и гљива супротно одредбама ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 17.

Дивље врсте биљака, гљива, лишајева и животиња које су утврђене Уредбом о **стављању** под контролу сакупљања и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС”, бр. 31/05, 45/05 – испр., 22/07, 38/08, 9/10, 69/11 и 95/18 – др. закон, у даљем тексту: Уредба о дивљој флори и фауни) могу се сакупљати на подручју Специјалног резервата природе на начин и под условима утврђеним Уредбом о дивљој флори и фауни, односно уз **претходно** прибављену дозволу за сакупљање и коришћење у комерцијалне сврхе (коју издаје надлежно министарство).

Лица која врше сакупљање дивље флоре и фауне из става 1. овог члана на подручју Специјалног резервата природе дужна су да чувару Специјалног резервата природе пријаве дневне количине и врсте сакупљене флоре и фауне.

Сакупљање дивље флоре и фауне из става 1. овог члана није дозвољено на површинама на којима је Уредбом утврђен режим заштите I степена.

За сакупљање дивље флоре и фауне на површинама и местима која су утврђена чланом 11. тач. 3, 4. и 5. овог правилника, у шумама и шумском земљишту у државној својини, као и на земљишту у јавној и задружној својини на коме је Уредбом утврђен режим заштите II и III степена потребно је прибавити претходно одобрење Управљача.

Одобрење из става 4. овог члана може се привремено ускратити или ограничити због потребе очувања флоре и фауне.

Забрањено је сакупљање дивље флоре и фауне супротно одредбама овог члана.

Члан 18.

Врсте дивље флоре и фауне чије је коришћење и заштита регулисано прописима из области шумарства, пољопривреде, ловства и риболова могу се на подручју Специјалног резервата природе користити на начин и под условима у складу са односним прописима.

За приступ и боравак на местима у Специјалном резервату природе која су утврђена чланом 11. овог правилника, ради коришћења дивље флоре и фауне у оквиру допуштених активности шумарства, пољопривреде, лова и риболова, потребно је прибавити претходно одобрење Управљача.

Лов, односно приступ и боравак ловаца са оружјем и псима на места из става 2. овог члана није дозвољен.

Члан 19.

Управљач ће, на погодан начин, јавно приказати и учинити доступним Корисницима и Посетиоцима спискове врста дивље флоре и фауне из чл. 17. и 18. овог правилника са информацијама од значаја за њихово препознавање, заштиту и режим коришћења.

Члан 20.

Забрањено је без претходног одобрења Управљача остављати угинуле, заклане и убијене животиње и њихове делове, кланички отпад и месне прерађевине на места уређеним као хранилишта некрофатих врста птица.

Члан 21.

На подручју Специјалног резервата **природе** забрањено је уношење алохтоних биљних и животињских врста.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, алохтоне врсте биљака могу се уносити на малим површинама и у ограниченој бројности приликом спровођења мера антиерозионе заштите, заштите животне средине и пејзажног уређења, а алохтоне врсте фауне у циљу унапређења стања водених екосистема, насеља риба и ловне дивљачи, под условима и на начин утврђен чланом 82. Закона и уз одобрење Управљача.

На подручју Специјалног резервата природе забрањено је уношење или насељавање врста биљака и животиња које је Министарство прогласило за инвазивне.

Забрањено је **поступање** са алохтоним и инвазивним врстама биљака и животиња **супротно** одредбама овог члана.

Члан 22.

Забрањено је, узимати из природе геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали, пећински накит и друго) који су проглашени заштићеним природним добрима или се налазе на објекту геонаслеђа и заштићеном налазишту.

Налазач геолошких и палеонтолошких докумената из става 1. овог члана која би могла представљати заштићену природну вредност, дужан је да проналажење истих писаним путем пријави надлежном министарству у року од осам дана од дана проналазача и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

У случају да налазач не изврши пријаву у року из става 2. овог члана, Управљач може извршити пријаву и предузети мере из става 2. овог члана уместо налазача.

У циљу научног истраживања, заштите и уређења спелеолошких објеката може се допустити узимање и изношење предмета из става 1. овог члана, односно вршење мањих промена на деловима пећинских улаза и канала, уз претходно добијену сагласност Управљача, у складу са чл. 97, 98. и 99. Закона и под условима и на начин који ће се утврдити актом Владе из члана 25. став 2. Закона.

Члан 23.

У случају да се приликом извођења радова и активности у Специјалном резервату природе открије до тада неевидентни локалитет или његов део, извођач радова дужан је да обустави радове на том месту и о томе обавести Управљача, који даље прослеђује информацију Заводу за заштиту споменика културе.

Члан 24.

У случају да се радови планирају или изводе на површини на којој се налази културно добро или добро које ужива претходну заштиту, неопходно је да се обезбеде услови Завода за заштиту споменика културе.

Забрањено је оштећивати и уништавати предмете и објекте који имају културно-историјску вредност, односно својство или статус евидентног или утврђеног културног добра.

Нису допуштени разарања и други видови оштећења или уништавања објеката који представљају истакнуте примере народног градитељства.

Није допуштено раскопавање места на којима су констатовани или основано претпостављени археолошки налази, нити њихово заузеће изградњом објеката и другим радовима.

Управљач ће у сарадњи са надлежним институцијама за истраживање и заштиту културних добара, археолошког и етнографског блага сачини попис предмета, објеката и места из ст. 2, 3. и 4. овог члана на подручју Специјалног резервата природе.

Управљач ће на видан и погодан начин обележити објекте и места са културно историјским вредностима на подручју Специјалног резервата природе.

Члан 25.

Забрањено је обављати радове и друге активности којима се могу изазвати неповољне промене животне средине, односно загадити тле, вода и ваздух, стварати прекомерна бука и индуковати зрачење штетно по људе и живи свет, а сходно прописима који регулишу област животне средине.

У складу са чланом 57. Закона, за радове и активности односно пројекте са могућим значајним утицајем на животну средину спроводи се поступак процене утицаја на животну средину или се без израде студије процене утицаја поступа по акту о условима и мерама заштите природе који издаје Завод за заштиту природе Србије (у даљем тексту: Завод).

Носилац пројекта дужан је да планиране радове и активности из става 2. овог члана писмено пријави Управљачу.

IV. ОБАВЉАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Члан 26.

Пољопривредна делатност, односно обрада земљишта и гајење ратарских и воћарских култура, крмног и индустријског биља, гајење стоке, живине и пчела и примарна прерада пољопривредних производа врши се у складу са прописима који регулишу област пољопривреде, ветерине, заштите биља и фито-санитарне заштите, Уредбом и овим правилником.

На подручју Специјалног резервата природе није допуштено преоравати природне ливаде и пашњаке ради заснивања ораница или обрађивати земљиште на терену са стрмим нагибом на начин који може изазвати спирање и одношење тла или смањење његове плодности.

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена није допуштено обављати пољопривредну делатност, односно обрађивати земљиште, косити траву и напасати стоку.

На површинама на којима су утврђени режими заштите II и III степена пољопривредна делатност је допуштена уколико испуњава услове заштите природе и животне средине.

На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена изградња и рад објеката за гајење стоке и живине ограничава се на постојећа пољопривредна домаћинства, а капацитети и други услови изградње и функционисање тих објеката у оквиру постојећих домаћинстава утврђују се у оквиру стандарда који важе за мини и средње фарме.

На површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, капацитети и други услови изградње и рада објеката за гајење стоке и живине забрањени су у случају ако оштећују или угрожавају заштићено подручје и његову околину.

На подручју Специјалног резервата природе обавезно је привремено складиштење стајског и другог органског ђубрива у објектима који задовољавају стандарде и прописе санитарне заштите и заштите животне средине.

На подручју Специјалног резервата природе у складу са Законом, није допуштено спаљивање органских остатака после жетве усева док се евентуална употреба ватре за уништавање корова и отпадака може користити на малим површинама и у строго контролисаним условима, у складу са прописима који регулишу заштиту од пожара и уз пријаву тих радова Управљачу.

Забрањено је обављати пољопривредне делатности супротно одредбама овог члана.

Члан 27.

На површинама на којима је утврђен режим заштите II и III степена, дозвољена је употреба хемијских и других средстава у пољопривреди на начин, односно врстама и количинама тих средстава и у време како је регулисано Законом о средствима за заштиту биља и Законом о здрављу биља („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 17/09) и другим меродавним прописима из области пољопривреде, вода и хемикалија.

Управљач ће, према указаној потреби, посебним актом, благовремено и на одговарајући начин, привремено забранити или ограничити примену одређених хемијских средстава у Специјалном резервату природе или појединим његовим деловима.

Управљач ће одговарајућим мерама и активностима подстицати пољопривреднике на што мању употребу хемијских средстава на подручју Специјалног резервата природе и помагати прелазак на органску пољопривредну производњу.

Члан 28.

Гајење, заштита и коришћење шума врши се у складу са Законом о шумама, прописима донетим на основу тог закона, чл. 18. и 35. Закона, Уредбом и овим правилником.

Газдовање шумама у државној својини спроводи се према плановима развоја шумских подручја, основама газдовања, годишњим плановима газдовања шумама и извођачким пројектима.

Газдовање шумама сопственика за које се не доносе основе газдовања врши се на основу Програма газдовања шумама сопственика.

На подручју Специјалног резервата природе, Управљач је корисник шума у државној својини којима газдује у оквиру газдинских јединица (ГЈ): ГЈ „Ртањ” којом газдује ШУ „Бољевац” ШГ „Тимочке шуме” из Бољевца и ГЈ „Ртањ” којом газдује ШУ „Сокобања” ШГ „Ниш” из Ниша. Управљач обавештава Завод о донетим годишњим плановима газдовања шумама и пружа основне податке о обиму, динамици и просторној расподели планираних радова.

Члан 29.

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена, шуме су изузете из газдовања.

На осталим површинама врши се одрживо газдовање шумама и шумским земљиштем као добром од општег интереса, којим се осигурава умерено повећање површина под шумским екосистемима и побољшање њиховог састава, здравственог стања и структуре, очување разноврсности и изворности дрвећа, жбуња и осталих биљних и животињских врста у шумским састојинама, обезбеђује заштита шума и шумски ред и омогућава планска изградња и реконструкција шумарских објеката.

Чиста сеча шуме није дозвољена ако није планирана као редован вид обнављања шума, а дозвољена је ради изградње шумских комуникација и објеката, заштите и надзора природних вредности и за друге планске намене изградње и уређења простора у складу са законом.

Сеча и други облици уклањања или оштећивања репрезентативних стабала дрвећа и примерака заштићених, ретких и у другом погледу значајних врста дрвећа и жбуња су забрањени.

Члан 30.

Коришћење, заштита и уређење вода и заштита од штетног дејства вода врше се на основу Закона о водама („Службени гласник РС”, број 31/10), прописа донетих на основу тог закона, Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 128/14), Уредбе и овог правилника.

Специјални резерват природе обухвата делове водног подручја Морава.

Јавно предузеће за управљање водама „Србијаводе” доноси планове и годишње програме управљања водама, води регистре заштићених области и катастре водних објеката на водном подручју из става 2. овог члана.

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена није допуштено коришћење вода.

На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена забрањени су **каптирање** извора осим за снабдевање водом локалног становништва водом за пиће, слободно испуштање отпадних и загађујућих вода у водотоке.

На површинама на којима је утврђен режим заштите III степена забрањено је: неконтролисано порибљавање Врмданског језера, изградња хидротехничких објеката, као и изградња хидроелектрана на водотоцима или њиховим деловима на читавом заштићеном подручју.

За каптирање извора и одвођење воде и друге хидротехничке радове на подручју Специјалног резервата природе, као и за радове на водном земљишту риболовних вода, осим водних аката потребно је прибавити акт о условима заштите природе који издаје Завод.

Члан 31.

Експлоатација минералних сировина врши се у складу са Законом о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС”, број 101/15) и, прописима донетим на основу тог закона, Уредбом и овим правилником.

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена забрањени су сви облици коришћења минералних сировина.

На површинама на којима је утврђен режим заштите III степена забрањују се активности које могу довести до оштећења или деградације објеката **геонаслеђа**, а ограничавају се на отварање нових мајдана техничког камена унутар заштићеног, само ако се материјал таквих или сличних карактеристика не може наћи на подручју изван граница заштићеног подручја или је исти привременог карактера просторно и временски строго ограничен, а користи се за побољшање услова живота локалне заједнице (изградња и одржавање локалних саобраћајница, шумских путева и сл.).

Начин и период коришћења, као и допуштене количине материјала из става 3. овог члана утврђују се у складу са законом, уз претходно прибављање услова Завода, а почетак и трајање радова извођач **благовремено** пријављује Управљачу.

Управљач може **обрачунати** и наплатити накнаду за обављање делатности експлоатације минералних сировина у складу са посебним актом.

V. ЛОВ И РИБОЛОВ

Члан 32.

Активности лова на подручју Специјалног резервата природе обављају се у складу са Законом о дивљачи и ловству („Службени гласник РС”, бр. 18/10 и 15/18 – др. закон), прописима донетим на основу тог закона, Законом, Уредбом и овим правилником.

Газдовање ловиштима на подручју Специјалног резервата природе врши се на основу програма развоја ловног подручја, ловних оснџа и годишњих програма газдовања ловиштима.

На подручју Специјалног резервата природе корисници ловишта су ловачка удружења и ЈП „Србијашуме” које газдује са два ловишта и то „Ртањ” и „Суваја”; ловиштем „Црни Тимок” газдује Ловачко удружење „Бољевац” из Бољевца, а ловиштем „Моравица” газдује Ловачко удружење „Соко” из Сокобање. Корисници ловишта обавештавају Завод о донетим годишњим плановима газдовања ловиштима и пружају основне податке о планираним ловним активностима.

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена забрањене су све активности лова, а на утврђеним и обележеним стаништима и местима прихране птица и других животиња забрањен је одстрел дивљачи.

На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена лов је ограничен на санитарни лов дивљачи, заштиту и унапређивање популација дивљачи у ловишту и мере на унапређивању станишта дивљачи, у складу са планским актима из области ловства.

На површинама на којима је утврђен режим заштите III степена лов је дозвољен у складу са Законом.

Управљач може наплатити накнаду ловачком удружењу за обављање активности лова на подручју Специјалног резервата природе у складу са посебним актом који доноси.

Члан 33.

Заштита и коришћење фауне риба на подручју Специјалног резервата природе врши се у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, бр. 128/14 и 95/18 – др. закон), прописима донетим на основу тог закона, Уредбом и овим правилником.

Риболовне воде на простору Специјалног резервата природе припадају Рибарском подручју „Тимок” (у даљем тексту: Рибарско подручје), које је **одређено** посебним актом Управљача, у складу са законом.

Управљач, односно Јавно предузеће „Србијашуме” је корисник Рибарског подручја.

Члан 34.

На подручју Специјалног резервата природе није установљено рибарско подручје.

VI. СПОРТ, РЕКРЕАЦИЈА И ТУРИЗАМ

Члан 35.

На подручју Специјалног резервата природе дозвољено је организовање спортских **такмичења** и активности у планинарству и оријентацији у простору, спелеологији, бициклизму, аутомобилизму и другим областима уколико се тим активностима не оштећују или угрожавају природне вредности и квалитет животне средине.

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена, као и на утврђеним и обележеним стаништима и местима прихране птица и других животиња, **забрањене** су све спортске активности.

За такмичења из става 1. овог члана организатор прибавља одобрење Управљача и плаћа накнаду у складу са посебним актом који доноси Управљач.

Организатор је дужан да такмичење **пријави** Управљачу најмање 30 дана пре дана планираног за његов почетак.

За планирање спортске активности код којих се основано претпоставља могућност утицаја на природне вредности Специјалног резервата природе и квалитет животне средине организатор, на захтев Управљача, прибавља услове заштите природе које издаје Завод.

Забрањено је организовање такмичења без претходног одобрења Управљача и противно условима датим у одобрењу.

Члан 36.

На подручју Специјалног резервата природе правна и физичка лица могу обављати делатност туризма и угоститељства, односно организовати **туристичка** путовања и **туристичку** посету и пружати услуге смештаја, исхране и пића у складу са Законом о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 99/11 – др. закон, 93/12 и 84/15), прописима донетим на основу тог закона, Законом, Уредбом и овим правилником.

Члан 37.

Туристичке групе и појединци могу у пратњи чувара или другог овлашћеног лица Управљача посећивати и разгледати локалитете и површине на којима је утврђен режим заштите I степена, из образовних, рекреативних, научно-истраживачких и општекултурних разлога и потреба.

Управљач може за заинтересоване туристичке групе организовати обилазак других делова подручја Специјалног резервата природе.

Намеравање посете односно обилазак из ст. 1. и 2. овог члана пријављују се Управљачу најмање 24 часа раније.

Управљач ће израдити и донети Програм презентације Специјалног резервата природе којим ће ближе уредити допуштен начин и места посећивања, истовремени број посетилаца на појединим местима и друга питања од значаја за разгледање Специјалног резервата природе и упознавање његових вредности, а посебно начин презентације вредности у оквиру активности екотуризма.

Члан 38.

За обављање делатности туризма и угоститељства из члана 36. овог правилника и за услуге Управљача из члана 37. овог правилника плаћа се накнада у складу са посебним актом Управљача.

VII. ИЗГРАДЊА ОБЈЕКТА И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА

Члан 39.

Изградња објеката и уређење простора на подручју Специјалног резервата природе врши се у складу са Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 101/15, 64/10 – одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – одлука УС, 50/13 – одлука УС, 98/13 – одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19 – др. закон), прописима донетим на основу тог закона, донетим урбанистичким плановима, Законом, Уредбом и овим правилником.

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена забрањени су радови на изградњи објеката и уређењу простора.

На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена забрањена је изградња и радови који могу довести до сваке промене природних вредности, а ограничена на изградњу стамбених, економских објеката и објеката пољопривредних газдинстава у рејону постојећих насеља.

VIII. ОДРЖАВАЊЕ ЧИСТОЋЕ И УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Члан 40.

Одржавање чистоће и управљање отпадом на подручју Специјалног резервата природе врши се у складу са Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09 88/10, 14/16 и 95/18 – др. закон), прописима донетим на основу тог закона, другим законима и прописима који се односе на отпадне материје, Уредбом и овим правилником.

Члан 41.

Свако је дужан да сакупља и одлаже отпатке које ствара, на местима која су посебно уређена, односно опремљена и према потреби, обележена за те намене.

Управљач ће поставити одговарајућу опрему, односно канте, корпе или кесе за привремено одлагање чврстих отпадака на местима која су предмет посете и организовати њихово пражњење и одвожење изван подручја Специјалног резервата природе.

IX. ОБЕЛЕЖАВАЊЕ И ПОСТАВЉАЊЕ ОЗНАКА, ФОТОГРАФИСАЊЕ И СНИМАЊЕ ФИЛМОВА

Члан 42.

Управљач у року утврђеном Уредбом и на начин прописан одговарајућим подзаконским актом обележава Специјални резерват природе као заштићено подручје таблама прописаног изгледа, а границе Специјалног резервата природе обележава прописаним ознакама.

Управљач поставља табле, односно друге ознаке са информацијама о правилима унутрашњег реда.

Управљач поставља и друге табле и ознаке од значаја за спровођење режима заштите и презентацију вредности Специјалног резервата природе.

Забрањено је оштећивање или уништавање и уклањање табла и натписа на таблама и других ознака из овог члана, као и њихово заклањање, односно маскирање другим објектима.

Члан 43.

На подручју Специјалног резервата природе није дозвољено постављање информативних табла са називима правних и физичких лица и рекламних и других паноа без одобрење Управљача.

Члан 44.

Фотографисање и снимање тонских и видео записа и филмова у комерцијалне сврхе на подручју Специјалног резервата природе је дозвољено.

За радње из става 1. овог члана потребно је прибавити претходну сагласност Управљача.

Ради прибављања сагласности из става 2. овог члана, организатор снимања, односно заинтересовано лице подноси пријаву планираних активности снимања Управљачу који је дужан да одговори на исту најкасније у року од седам дана од дана пријема пријаве.

Пријава планираних активности из става 3. овог члана треба да садржи: податке о врсти, кратак опис и циљ активности, просторни и временски оквир, број учесника, име и презиме руководиоца активности, податке о организацији која је носилац активности, врсте услуга које се очекују од Управљача и документацију која прати пријаву.

За активности фотографисања и снимања заинтересовано лице ће, према потреби и обавештењу Управљача, прибавити акт о условима заштите природе које издаје Завод.

Управљач може привремено или трајно ускратити сагласност из става 2. овог члана уколико је индикован значајан неповољан утицај на природне вредности.

Физичко или правно лице које обавља или за чији рачун се обавља снимање фотографија, тонских и видео записа и филмова који се публикују, односно приказују јавности, дужно је да један примерак снимљеног материјала достави Управљачу.

X. ИСТРАЖИВАЧКИ И ОБРАЗОВНИ РАД

Члан 45.

На подручју Специјалног резервата природе могу се обављати активности научно-истраживачког рада и образовне активности, праћење стања ендемо-реликtnих врста и природних реткости.

Научно истраживање из става 1. овог члана допуштено је обављати на начин да се не изазову значајне неповољне промене или униште природне вредности, као и да се не загади животна средина.

Члан 46.

За истраживања која могу имати утицај на вредности и обележја Специјалног резервата природе и за која је у смислу члана 57. ст. 3. и 4. Закона неопходно прибавити акт о условима заштите природе, носилац истраживања прибавља сагласност Управљача.

Да би прибавио сагласност из став 1. овог члана, носилац истраживања пријављује Управљачу планиране истраживачке радове и активности.

Пријава истраживања садржи меродавне податке о врсти, циљу, садржају, локацији, времену трајања, методама, средствима, опреми и алатима, руководиоцу и учесницима истраживања. У пријави се могу навести и услуге, односно помоћ која се тражи од Управљача.

Уз пријаву истраживања прилаже се акт о условима заштите природе из става 1. овог члана.

Када се ради о истраживањима строго заштићених и заштићених врста и другим истраживањима за чије извођење је прописана обавеза прибављања дозволе надлежног органа, уз пријаву планираних истраживања, прилаже се и дозвола надлежног министарства.

Управљач је дужан да одговори на пријаву из става 2. овог члана најкасније у року од седам дана од дана пријема пријаве.

Сагласност из става 1. овог члана мора садржати упутство о примени услова и мера заштите природе и правила унутрашњег реда, посебне услове, ако их има, у вези места, времена и начина извођења радова, обезбеђења пратње чувара или другог лица, као и могућност и услове пружања тражених услуга.

Забрањено је истраживања из става 1. овог члана започети или изводити без прибављене сагласности Управљача.

Члан 47.

Управљач може у сагласности из става 7. члана 46. овог правилника, одредити друго време од оног које је наведено у пријави планираних истраживања ако оцени да постоји ризик по природне вредности, безбедност или здравље људи, о чему обавештава подносиоца пријаве пре издавања сагласности.

Управљач из разлога наведених у ставу 1. овог члана или непоштовања прописаних услова може писмено наложити прекид истраживачких радова и активности.

Члан 48.

Образовне активности на подручју Специјалног резервата природе, као што су школа у природи, теренска настава и семинари и стручне екскурзије потребно је претходно благовремено писмено пријавити Управљачу.

Активности из става 1. овог члана не могу започети пре него што Управљач потврди пријем пријаве тих активности. Пријава намераваних образовних активности мора садржати релевантне податке о врсти, циљу, садржају, времену трајања, организатору и броју учесника. У пријави се могу навести и услуге односно помоћ која се очекује од Управљача.

Управљач ће одмах, а најкасније у року од два дана писмено потврдити пријем пријаве образовних активности и обавестити подносиоца пријаве о посебним условима заштите природе и животне средине приликом обављања активности, ако их има, као и о могућностима и условима пружања тражених услуга или помоћи.

Члан 49.

У року од 15 дана по завршетку теренских истраживачких радова и образовних активности, носилац истраживања, односно организатор образовних активности дужан је да Управљачу достави кратак извештај о току и главним резултатима спроведених истраживања и образовних активности.

О завршетку елабората, односно **публиковању** резултата о извршеним истраживањима носилац истраживања дужан је да обавести Управљача у року од 15 дана од дана завршетка елабората, односно **публиковања** резултата о **извршеним** истраживањима, као и да тај елаборат или публиковани рад достави Управљачу.

Онемо ко благовремено не поднесе извештај из става 1, односно не достави обавештење и елаборат или рад из става 2. овог члана, Управљач може ускратити сагласност за наредна истраживања, односно обавештење и услуге за обављање образовних активности.

XI. ЧУВАРСКА СЛУЖБА

Члан 50.

Спровођење правила унутрашњег реда обезбеђује и непосредни надзор на подручју Специјалног резервата природе врши чуварска служба Шумског газдинства „Тимочке шуме“ Бољевац, Шумске управе „Бољевац“ и Шумског **газдинства** „Ниш“ Ниш, Шумске управе „Сокобања“.

Чуварску службу чине, односно послове чуварске службе у својству лица са законским овлашћењима и обавезама непосредно обављају чувари заштићеног подручја и руководиоци чуварске службе.

Чувар је за свој посао у чуварској служби непосредно одговоран Руководиоцу, а Руководилац је за свој посао у чуварској служби непосредно одговоран директору дела предузећа.

Број чувара утврђује Јавно предузеће „Србијашуме“ актом о **систематизацији** послова и радних места, а врста и обим конкретних послова које чувар обавља утврђује се уговором о раду или другим појединачним актом, у складу са законом.

Члан 51.

За време службе, чувар носи службену одећу на којој је знак управљача и идентификациона плочица са именом и презименом чувара и регистарским бројем из службене легитимације чувара заштићеног подручја.

За време службе чувар може да носи службено оружје.

Врсту, услове и правила ношења и употребе, као и начин чувања оружја из става 2. овог члана утврђује Управљач у складу са законом.

Члан 52.

Чувар поседује службену легитимацију којом доказује идентитет, статус службеног лица и овлашћења у складу са Законом.

Чувар је дужан да у вршењу одговарајућих службених радњи претходно покаже службену легитимацију.

Службену легитимацију чувару издаје **Управљач** на обрасцу који прописује министар.

О издатим легитимацијама Управљач води евиденцију.

Чувар који је престао да врши чуварску службу, дужан је да службену легитимацију у року од три дана од дана престанка службе врати Управљачу, коју ће Управљач одмах **поништити** и ту чименицу унети у евиденцију из става 4. овог члана.

У случају губитка или нестанка службене легитимације чувар је дужан да о овоме одмах обавести Управљача.

Изгубљена или нестала легитимација брише се из евиденције о издатим легитимацијама, а чувару се издаје нова легитимација.

Члан 53.

Рад чуварске службе организује се на терену тако што чувар врши непосредни надзор и контролише спровођење правила унутрашњег реда на једном чуварском рејону.

Чуварски рејон у смислу овог **правилника**, чини газдинска јединица или део газдинске јединице и простор изван државне шуме у окружењу или непосредној близини који представља компактну целину у погледу конфигурације терена и могућности надгледања.

Чувар је одговоран за унутрашњи ред на рејону за који је задужен.

Члан 54.

У вршењу чуварске службе, дужност чувара је да:

1) Прати односно надгледа кретање и активности Посетилаца и других Корисника, посебно:

– градњу, реконструкцију и доградњу **објеката**, транспорт грађевинског материјала и друге радове који су у складу са Законом,
– коришћење минералних сировина, **односно** камена, шљунка, песка, земље и слично,

– коришћење шума, односно сечу, крчење, кресање и паљење дрвећа, извлачење, одлагање и транспорт дрвних сортимената, сакупљање семена и друго,

– коришћење флоре и фауне, односно сакупљање и бирање биљака, гљива и животиња и њихових развојних облика и шумских плодова и друго,

– лов, гајење и коришћење дивљачи,

– употребу моторних возила,

– постављање монтажних и привремених објеката,

– улазак у зоне, места и објекте у којима је посета ограничена или забрањена,

– камповање, логоровање,

– ложење ватре на отвореном и примену правила и мера заштите од пожара,

– организацију и одвијање спортских такмичења и других манифестација,

– одлагање отпада.

2) Прати стање биљних и животињских врста и других вредности Специјалног резервата природе и води евиденцију о њима.

3) Пружа податке, помоћ и услуге Посетиоцима при обиласку и разгледању Специјалног резервата природе.

4) Прати и пружа друге потребне услуге организаторима и учесницима научних и других истраживања и образовних активности.

5) Сарађује са надлежним инспектором и обавештава о стварима из његове надлежности.

6) Сарађује се органом унутрашњих послова и према указаној потреби тражи његову помоћ.

7) Саставља записник, обавештава Руководиоца и шефа Шумске управе и обавља друге послове, у складу са законом и актом Управљача.

8) Обавештава други надлежни орган о извршењу забрањених односно противправних радњи које су регулисане прописима из надлежности тог органа и о њиховим извршиоцима уколико су познати.

9) Пружа помоћ и сарађује са локалним становништвом и другим носиоцима стварних права на непокретностима у циљу заштите природе, решавању имовинско-правних односа и накнаде штете услед ускраћивања или ограничавања права коришћења и примене мере заштите.

10) Сарађује са корисницима природних ресурса и привредним субјектима, посебно у области пољопривреде, водопривреде, енергетике, рударства и туризма.

Члан 55.

Када чувар утврди или основано претпостави да је Посетилац, односно Корисник заштићеног подручја учинио радњу супротно правилима унутрашњег реда или мерама заштите природе прописаним у складу са законом, овлашћен је да:

1) легитимише лице затечено у вршењу недозвољених радњи, а лице затечено без личних исправа чији му идентитет није познат, **приведе** надлежном органу унутрашњих послова;

2) **затражи** да му лице предочи/покаже сагласност, дозволу, одобрење, пријаву радова, улазницу или други документ којим доказује статус Корисника односно Посетиоца и неко од права у вези радова и активности које обавља;

3) изврши преглед свих врста возила и товара;

4) изврши сваки преглед, осим **станава** и других просторија за чији је преглед потребан судски налог, а посебно преглед:

- пртљага и личних ствари,
- улова и средстава за лов и риболов,
- алата и средстава за сакупљање **биљака** и животиња;

5) привремено одузме предмете и средства којима је извршен прекршај или кривично дело и предмете који су настали или прибављени извршењем таквог дела, укључујући делове и примерке живог и неживог света, као и да ове предмете, без одлагања, преда управљачу **заштићеног** подручја ради чувања,

6) **затражи** успостављање претходног стања, односно нареди мере за **спречавање** и уклањање штетних последица, а посебно:

- привремено забрани радове и активности које се обављају без прописаних сагласности или одобрења, као што су научна и друга истраживања, образовне и спортске активности и слично,
- забрани на лицу места радове и активности које се обављају противно одредбама овог правилника и правилима противпожарне заштите,
- нареди пуштање на слободу, односно враћање у природу здравих и неповређених примерака животиња, уколико је то за њих безбедно.

Члан 56.

Када утврди радњу учињену супротно правилима унутрашњег реда или мерама заштите природе прописаним у складу са законом, чувар саставља записник.

Садржај записника или опис који се уноси у записник је саопштавање оног што је затечено, нађено, утврђено или на други начин **прибављено** и констатовано.

У **садржај** се обавезно уносе:

- подаци о извршиоцима недозвољене радње, а ако је извршилац непознат то се констатује уз основану претпоставку о могућем извршиоцу,
- начин и време извршења радње, средства и алати којима је радња **извршена**,
- подаци о сведоцима и другим расположивим доказима ако постоје,
- настала штета, документована што прецизнијим подацима и по могућству фотографијом,
- подаци о одузетим предметима и средствима из тачке 5. члана 55. овог правилника.

Записник је састављен у оноликом броју примерака колико захтева конкретна ситуација, а ако је контроли присутна нека друга **заинтересована** страна, један примерак записника уручује се и њој.

Управљач ће прописати образац записника из овог члана.

Члан 57.

О привремено одузетим предметима из члана 55. овог правилника чувар издаје потврду са тачним подацима о врсти и количини.

Управљач обезбеђује услове за **одржавање** и чување привремено одузетих предмета, и предузима радње за даље поступање са

примерцима одузетих и нађених животињских или биљних врста, минерала, кристалних творевина, фосилних остатака и артефаката, укључујући њихово збрињавање док се ствар не реши.

О привремено одузетим предметима Управљач води евиденцију са подацима о врсти количини, разлогу привременог одузимања, лицу коме су **предмети** привремено одузети и чувару који је предмете привремено одузео.

Члан 58.

Чувар у вршењу службе поступа стручно, и са дужном пажњом, у складу са његовим овлашћењима и **обавезама** заснованим на закону, подзаконским прописима и актима **Управљача**.

Чувар води дневник, односно евиденцију дневних активности, чији садржај прописује Управљач.

Члан 59.

Чувар полаже стручни испит у складу са **програмом** који прописује надлежни министар.

Управљач организује обуку, стручно усавршавање и проверу знања и вештина чувара.

Управљач може послове из става 2. овог члана поверити и другом овлашћеном лицу.

Члан 60.

Чувар је опремљен и радном одећом, средствима везе и превоза, потребним апаратима и инструментима и алатом, у складу са посебним актом Управљача.

Члан 61.

На основу записника и обавештења чувара о учињеној забрањеној односно противправној радњи, **Управљач** сходно стеченим околностима, врсти дела и статусу починиоца подноси одговарајућу пријаву или захтев за покретање прекршајног поступка.

XII. ПРОТИВПОЖАРНА ЗАШТИТА

Члан 62.

На подручју Специјалног резервата природе планирају се и спроводе мере заштите од пожара у складу са Законом о заштити од пожара („Службени гласник РС”, бр. 111/09, 20/15, 87/18, 87/18 – др. закон), Законом о шумама и прописима донетим на основу тих закона, Планом управљања Специјалног резервата природе и плановима заштите од пожара.

Управљач доноси план заштите од **пожара** за подручје Специјалног резервата природе сходно члану 47. Закона о заштити од пожара и одредбама Уредбе о разврставању **објеката**, делатности и земљишта у категорије угрожености од пожара („Службени гласник РС”, број 76/10).

Јавно предузеће „Србијашуме” у складу са Законом о шумама доноси планове заштите шума од пожара за Моравско шумско подручје коме припада подручје Специјалног резервата природе.

Планом и програмом управљања Специјалног резервата природе утврђују се приоритетни, односно годишњи оперативни задаци противпожарне заштите.

Управљач ће на погодан начин објавити односно јавно истакнути изводе из планова заштите од пожара, са основним правилима противпожарне заштите и поставити одговарајуће ознаке на терену.

XIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 63.

Надзор над применом овог правилника врши надлежно министарство.

Члан 64.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 98/2019-4

У Београду, 27. децембра 2019. године

Председник Надзорног одбора,
Милош Срећковић, с.р.